

1 (3)
KS20170901

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-06-27

Kommunstyrelsens kontor

Kommunstyrelsen

Åtgärdsplan för ett ökat valdeltagande 2018

Dnr: KS 17/214

Sammanfattning av ärendet

Att delta i de allmänna valen är en av de mest grundläggande formerna av politiskt deltagande där medborgarna konkret kan påverka beslutsfattandet. Södertälje kommuns valdeltagande minskade i valet 2014 till skillnad från den övergripande trenden i resten av landets kommuner.

För att vända trenden och nå målet att öka valdeltagandet i Södertälje år 2018 föreslås en rad konkreta åtgärder. Dessa åtgärder sammanfattas i en åtgärdsplan för att öka valdeltagandet 2018. För att skapa förutsättningar för att genomföra de valhöjande åtgärderna behöver kommunen avsätta resurser i form av en projektorganisation.

Kommunstyrelsen föreslås besluta att anta förslaget på åtgärdsplan för ökat valdeltagande 2018 samt att tillsätta en projektorganisation finansierad enligt förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse den 27 juni 2017.

Kommunstyrelsens kontors åtgärdsplan för ett ökat valdeltagande 2018 daterad den 2 juni 2017

Ärendet

Att delta i de allmänna valen är en av de mest grundläggande formerna av politiskt deltagande där medborgarna konkret kan påverka beslutsfattandet. Södertälje kommuns valdeltagande minskade i valet 2014 till skillnad från den övergripande trenden i resten av landets kommuner.

Kommunen behöver driva ett långsiktigt och systematiskt arbete för att utveckla den lokala demokratin. För att förbättra och förstärka invånarnas delaktighet behövs det förbättrade och förenklade möjligheter till delaktighet och inflytande även mellan de allmänna valen. På sikt kan detta leda till ett ökat valdeltagande. För att vända trenden och nå målet med att öka valdeltagandet redan år 2018 föreslås en rad konkreta åtgärder. Dessa sammanfattas i en åtgärdsplan där de föreslagna åtgärderna är öppna för revidering och där en projektledare bör väga kostnad mot förväntad effekt.

För att på bästa sätt kunna genomföra de åtgärder som föreslås, och för att uppnå det övergripande målet om ett ökat valdeltagande i valet 2018, behöver kommunen avsätta resurser i form av en projektorganisation. De personalresurser som krävs uppskattas till en projektledare

(100 %) och en kommunikatör (100 %). Dessutom behöver kommunorganisationen sätta av tid för medverkan i projektet. Demokratiberedningen föreslås vara styrgrupp för projektet. Projektet med ökat valdeltagande bör samarbeta nära med valnämnden, föreningar, lokal media, de politiska partierna samt gymnasie- och folkhögskolor.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

De personalresurser som krävs för en projektorganisation uppskattas till en heltidsanställd projektledare och kommunikatör under cirka ett års tid. Kostnaden uppskattas till 1 mkr. Övriga kostnader för valhöjande åtgärder enligt åtgärdsplanen beräknas uppgå till ca 450 tkr.

Den sammanlagda kostnaden för åtgärdsplanen inför valåret 2018 uppgår därför till 1 450 000 SEK och bör kunna finansieras med centrala medel.

Projektorganisationen organiseras under kommunstyrelsens kontor.

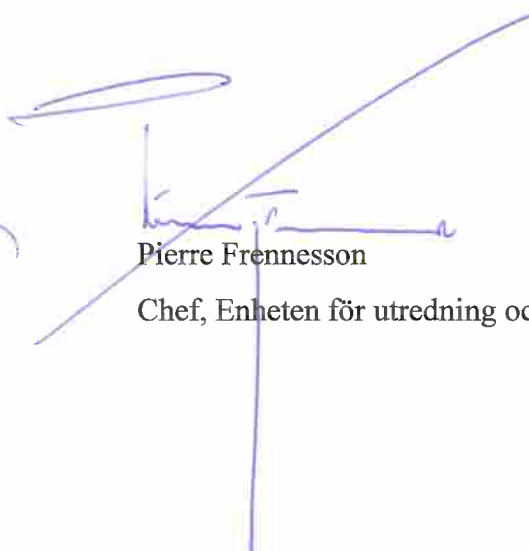
Kommunstyrelsens kontors förslag till kommunstyrelsen:

1. Anta föreslagen åtgärdsplan för ett ökat valdeltagande 2018.
2. Besluta om finansiering av föreslagen projektorganisation samt föreslagna valhöjande åtgärder.

Rickard Sundbom

Stadsdirektör

Pierre Frennesson

Chef, Enheten för utredning och hållbarhet

Handläggare: Sofie Somers
Utredare
Enheten för utredning och hållbarhet
Telefon (direkt): 08-523 063 78
E-post: sofie.somers@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

Enheten för utredning och hållbarhet

Kommunikationsavdelningen

§ 33 Strategi för demokratiutveckling, muntlig information

Dnr: DB 17/60

Sammanfattning av ärendet

Sofie Somers, utredning och hållbarhet, informerar om arbetet med strategi för demokratiutveckling. Den 24 maj höll beredningen en workshop för att diskutera strategidokumentet. En åtgärdsplan för ökat valdeltagande 2018 har arbetats fram som en del i strategidokumentet.

Beslutsunderlag

Åtgärdsplan för ökat valdeltagande 2018, rapport daterad 2017-05-17

Demokratiberedningens beslut

1. Demokratiberedningen föreslår kommunstyrelsen att anta förslaget till åtgärdsplan för ökat valdeltagande 2018.
2. Demokratiberedningen uppdrar till ordföranden att kontakta stadsdirektören för att diskutera strategin för demokratiutveckling.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Akten

Justerandes signum 	Anslagsdatum 2017-06-22	Utdragsbestyrkande
---	----------------------------	---

Rapport | 2017-06-02

Åtgärdsplan

För ett ökat valdeltagande 2018

KS 17/214

Innehållsförteckning

1. Valdeltagande i Södertälje kommun	3
1.1 Mål.....	3
1.2 Vad påverkar valdeltagandet?	4
2. Organisation	4
3. Åtgärdsplan	6
Förslag på åtgärder	7

1. Valdeltagande i Södertälje kommun

Att delta i de allmänna valen är en av de mest grundläggande formerna av politiskt deltagande där medborgarna konkret kan påverka beslutsfattandet. Södertälje kommun behöver driva ett långsiktigt och systematiskt arbete för att utveckla den lokala demokratin. I valet 2014 sjönk valdeltagandet i Södertälje kommun. Denna utveckling gick emot utvecklingen i en stor del av landet där ett ökande valdeltagande kunde skönjas. Även om valdeltagandet sjönk för kommunen som helhet så var det i vissa stadsdelar som den stora nedgången kunde observeras, i andra stadsdelar steg istället deltagandet. Detta pekar på att Södertälje på många sätt är en delad stad där vissa har ett stort engagemang, deltagande och kunskap medan andra till stor del saknar dessa möjligheter.

För att förbättra och förstärka invånarnas delaktighet behövs det förbättrade och förenklade möjligheter till delaktighet i och inflytande mellan de allmänna valen. På sikt kan detta leda till ett ökat valdeltagande. Men för att nå målet med att öka valdeltagandet redan år 2018 behövs en rad konkreta åtgärder.

Åtgärderna sammanfattas i denna åtgärdsplan som också är grunden för ett kommande projekt inför valet 2018. De föreslagna åtgärderna är öppna för revidering där en projektledare bör väga kostnad mot förväntad effekt. Åtgärdsplanen löper parallellt med andra åtgärder inom ramen för demokratiarbetet som konkretiseras i demokratistrategin.

Kommunen behöver driva ett långsiktigt och systematiskt arbete för att utveckla den lokala demokratin. För att förbättra och förstärka invånarnas delaktighet behövs det förbättrade och förenklade möjligheter till delaktighet i och inflytande mellan de allmänna valen. De grupper som behöver prioriteras i att få ökade möjligheter till inflytande är ungdomar, utlandsfödda, äldre och personer med funktionsnedsättningar.

1.1 Mål

I mål och budget presenteras kommunfullmäktiges övergripande mål. Där återfinns ett mål kopplat till valdeltagandet:

Valdeltagandet ska öka

I demokratistrategin föreslås följande delmål inför valet 2018:

Mål: Valdeltagandet ska öka med minst två procentenheter till riksdags-, landstings- och kommunalvalet 2018 (motsvarar den genomsnittliga ökningen för Stockholms län i valet 2014)

Mål: Skillnaden mellan de distrikten med högst och lägst valdeltagande ska minska med fyra procentenheter genom en ökning i distrikten med lägst valdeltagande i valet 2018.

Mål: Valdeltagandet ska öka med ytterligare två procentenheter till riksdags-, landstings- och kommunalvalet 2022

Indikatorer: Andel som röstar

Uppföljning: Valmyndigheten 2018 och 2022

1.2 Vad påverkar valdeltagandet?

Forskningen visar att ett lågt valdeltagande kan ha flera tänkbara förklaringar, det kan tolkas som ett uttryck för ett missnöje med det demokratiska systemet eller som ett missnöje med de politiska alternativen, människor kan låta bli att rösta om de inte känner behov av att engagera sig för att de faktiskt är nöjda. Flera forskare menar det snarare kan vara pliktkänslor och sociala normer som får oss att rösta än viljan till att påverka samhället. Det har också visat sig att personer som är uppväxta i hem där föräldrarna röstar tenderar att skapa sig en röstnorm som de tar med sig vidare. År 2011 gjordes det i Södertälje en undersökning med hjälp av fokusgrupper på uppdrag av Södertälje kommun där valdeltagandet diskuterades. Det som framkom då var att det låga deltagandet i valet inte i så stor utsträckning berodde på kunskapsbrist eller information om hur ett val går till. Snarare är det mötet mellan de politiska partierna och väljarna som behöver finna nya former.

Det brukar inom forskningen anges tre huvudsakliga typer av faktorer som påverkar valdeltagandet.

1. **Faktorer som valsystemets utformning** - tillgängligheten till röstningslokaler om de ligger nära bostadsområdet och om röstningsförfarandet är enkelt.
2. **Kontextuella faktorer** - t.ex. om valet anses vara viktigt och spännande, om det finns tydliga politiska alternativ, om valet är engagerande och om det i finns en hög grad av motivation i individens närhet.
3. **Individuella faktorer** - som tillgång till olika resurser, t.ex. tid, pengar, medborgerliga färdigheter, men även resurser i form av intresse och motivation. Desto mer integrerad i samhället en person är desto större är sannolikheten att man röstar. Även sådant som konsumtion av politiska nyheter, graden av förtroende för politiker och det politiska systemet främjar sannolikheten att rösta.

Valundersökningar visar att mest avgörande är den egna motivationen hos den enskilda väljaren. Ett politiskt intresse och engagemang, oavsett individernas sociala resurser, spelar stor roll för röstbenägenheten. Personer med ett stort politiskt intresse och engagemang röstar i hög utsträckning oavsett om de är lågutbildade, ensamstående eller arbetslösa.

2. Organisation

För att på bästa sätt kunna genomföra de åtgärder som föreslås i denna åtgärdsplan och för att uppnå det övergripande målet om ett ökat valdeltagandet i valet 2018 behöver kommunen avsätta resurser i form av en projektorganisation. De personalresurser som krävs uppskattas till en projektledare (100 procent) och en kommunikatör (50 procent)¹. Dessutom behöver kommunorganisationen sätta av tid för medverkan i projektet. Demokratiberedningen föreslås fungera som en styrgrupp för projektet och projektledaren ska löpande rapportera till demokratiberedningen.

Viktiga samarbetspartners för att genomföra kommunens åtgärder inför valet är:

- ”Hovsjö forum” - democraticenter

---

¹ Omfattningen kan komma att variera under projektets gång.

- Lokalmedia
- Idéburen sektor, civilsamhälle, föreningar och intresseorganisationer
- Gymnasieskolor, folkhögskolor
- Valnämnden

Hovsjö Forum är ett projekt för demokratiutveckling som flera föreningar driver tillsammans med Södertälje kommun. Syftet med Hovsjö Forum är att stärka engagemanget hos invånarna i Hovsjö, en av stadsdelarna i Södertälje som kännetecknas av lågt valdeltagande. Projektet ska bland annat bidra till ökat engagemang, ökat valdeltagande, demokratisk medvetenhet och delaktighet. Hovsjö Forum ska arbeta med information, folkbildning och olika arrangemang som idrottsaktiviteter, seminarium och diskussionsträffar och blir en viktig partner för kommunen i att höja valdeltagandet.

3. Åtgärdsplan

Södertälje kommun har en viktig roll när det gäller valets genomförande och de kontextuella faktorerna. Som möjligheten till förtidsröstning och att tillhandahålla tillräckligt många lättillgängliga vallokaler. Kommunen kan i högre grad även bidra till kunskap om det demokratiska systemet och dess processer, samt bidra till kunskap genom att sprida information på olika språk om var, hur och vilka som kan och får rösta. Ungdomar, utrikesfödda samt människor med funktionsnedsättningar behöver förstärkta möjligheter till kunskapsinhämtning.

Den viktigaste av valets aktörer är de politiska partierna och partiernas ansvar för att höja valdeltagandet behöver lyftas. För att öka förtroendet för politiken och dess förmåga att lyssna behöver kommunorganisationen skapa **plattformar för medborgardialoger**. Ett bra exempel är politikerhörnan i Järna kommunaldelsnämnd. Det är en återkommande kontinuerlig dialog mellan politiker och medborgare.

För att öka kunskapen om de olika politiska partierna bär partierna själva det stora ansvaret, kommunens roll blir här att sprida opartisk information om var man hittar fakta om partierna och för att ge information till förstagångsväljare i gymnasiet.

Medier har en viktig roll i att skapa debatt och engagemang – Kommunen kan bidra genom att organisera debatter och dialoger samt till dessa bjuda in medier. De föreslagna åtgärderna är öppna för revidering och projektorganisationen tillsammans med styrgruppen bör väga kostnad mot förväntad effekt.

Förslag på åtgärder

1.	Åtgärder valdeltagande	syfte	Aktörer	Kostnad
2.	Projektmedarbetare 2 tjänster	Organisation för utförande		500 tkr *2
3.	Sprida information på olika språk om hur och var det går att rösta. Inklusive förtidsröstning	Nå medborgare med andra språk än svenska	Projekt DB Valnämnden	80 000 kr.
4.	Sprida information på lätt svenska om hur och var det går att rösta.	Nå medborgare med språkliga funktionshinder	Projekt DB Valnämnden	50 000 kr
5.	Samarbeta med SFI, Svenska för invandrare, Hovsjö Forum Familjecentralen i Geneta	Sprida generell information om val, rösträtt till nya svenskar	Projekt DB	30 000 kr
6.	Information/annonsering om valet i sociala medier	Sprida generell information om det lokala valet	Projekt DB Valnämnden	30 000 kr
7.	Förbättra websändningar av fullmäktiges sammanträden, tex livesända via facebook göra en kort film efter varje fullmäktige, där vi belyser olika frågor, gör intervju/nedslag i berörda verksamheter och gör intervjuer.	Förtroende, inflytande	Projekt DB Kommunikationsavdelningen	Behöver utredas
8.	Mobila vallokalier för förtidsröstning	Få fler till vallokalien Se ex. Botkyrka kommun	Projekt Valnämnd + 4 tjänstemän/politiker, 2 på varje mobil enhet.	Kostnaden per mobil enhet, inklusive personal 150 000 kr. Det rekommenderas minst 2 mobila enheter

9.	Erbjuda gratisbussar på valdagen	Få fler till vallokalen	4 tjänstemän/politiker	Två alternativ SL: 1 buss shuttletrafik från kl. 08-18 för 16 250 kr (inklusive moms) Nobina: 1 flygbuss som går under en hel dag kostar 9993 kr (inklusive moms). marknadsföring 30 000 kr.
10	Erbjuda plattformar för medborgardialoger och debatter Dialog med förstagångsväljare Dialoger i biblioteken Dialoger i samverkan med Hovsjö forum Kräver samordning /processledning, kommunikation samt återkoppling	Syftet med medborgardialoger är att öka förtroende och inflytande	Projekt DB	Kommunikationsinsatser för att bjuda in medborgare 5 tkr/dialog
11.	Informationsinsatser förstagångsväljare	Information	Valnämnden Projekt DB	30 000 Kommunikations material annonsering
12.	Samordna partiledardebatter i områden med lågt valdeltagande	Skapa engagemang i områden med lågt valdeltagande genom att låta partier belysa lokal politik i debatter	Projekt Politiska partier	Kommunikationsmaterial Annonsering lokalhyra 30 000
13.	Ambassadörer för att influera till att rösta (lokala kändisar)	Skapa engagemang	Projekt DB	
14.	Redovisa och återkoppla inkomna medborgarförslag	Förtroende/inflytande Kommunicera ut vilka medborgarförslag som blivit realiserade	Projekt	Kommunikationsmaterial 20 000

15.	Valambassadörer	Skapa engagemang	Projekt	10000
16.	Tidigarelägga medborgardagen 2018	Skapa engagemang före valet	Ordinarie arbetsgrupp Projekt	
<p>Kostnad åtgärder ca 450 tkr</p> <p>Kostnad projekt organisation ca 1 mkr</p>				